Raadsvoorstel

Voorstel tot instemmen met de uitgangspuntennota 2023 van de GGD Noord- en Oost-Gelderland

AAN DE RAAD

Samenvatting

De gemeenteraad wordt gevraagd in te stemmen met de uitgangspuntennota 2023 voor de programmabegroting van de GGD Noord- en Oost-Gelderland.

Inleiding

Op grond van de gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost-Gelderland wordt uw gemeenteraad in de gelegenheid gesteld om uw zienswijze kenbaar te maken op de uitgangspuntennota 2023. In deze nota wordt uw gemeenteraad geïnformeerd over de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het komende begrotingsjaar. De uitgangspuntennota wordt betrokken bij het opstellen van de programmabegroting 2023. Het Dagelijks Bestuur (DB) verzoekt de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten om vóór 1 maart 2022 hun zienswijzen toe te zenden.

De GGD NOG houdt rekening met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022. Zij stelt een overdrachtsdocument op voor het nieuwe bestuur die vanaf haar aantreden verantwoordelijk wordt voor de programmabegroting 2022.

Beschrijving beleidsterrein inclusief toepasselijke regelgeving

Wet publieke gezondheid (Wpg), gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost-Gelderland

Inhoudelijke toelichting op het voorstel

1.1 Het inhoudelijke kader sluit aan op gemaakte afspraken, beleid en ontwikkelingen.
De uitgangspuntennota blijft in lijn met de Bestuursagenda 2019 – 2023 van de GGD. De thema's van het landelijke en regionale preventieakkoord evenals van de bijbehorende landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024 keren summier terug in het pleidooi voor preventie en betere inzet Publieke gezondheid. Centraal staan de aandachtspunten voortvloeiend uit de takendiscussie, de aanpak van COVID-19 en bijbehorend (landelijke) pleidooi voor verbeterde preventie (Publieke) gezondheid. De inzet is een robuustere, flexibelere en op termijn kostenefficiëntere GGD, die preventie t.b.v. gezondheidswinst vorm en inhoud weet te geven.

1.1.1 Het inhoudelijke kader gaat uit van de uitkomsten van de takendiscussie.
De takendiscussie is op 18 november 2021 afgerond. De uitkomsten doen recht aan de inbreng van GGD en de 22 deelnemende gemeenten. Gedurende de takendiscussie bleek uit een benchmark dat de GGD tot de organisatorisch kleinste en meest kwetsbare van Nederland behoort. Hierom is besloten dat de takendiscussie niet alleen moest gaan over het realiseren van besparingen, maar ook over (het investeren in) de robuustheid en daarmee toekomstbestendigheid van de GGD. Op de korte termijn kan de GGD hierdoor onder andere beter inspelen op de vraag en worden risico's op het gebied van dataveiligheid en verloop van personeel teruggedrongen. Op termijn is er een

efficiencywinst te behalen door samenwerking te zoeken met andere partijen op het gebied van bedrijfsvoering.

De uitgangspuntennota baseert zich allereerst op de aandachtspunten die uit deze afgeronde takendiscussie voortvloeien. Deze aandachtspunten 'GGD Robuust' zijn als volgt:
1. Beter inspelen op de vraag van gemeenten en haar inwoners door meer ruimte voor goed relatie- en projectmanagement.
2. Vanuit partnerschap meerjarige afspraken maken over niet onder de inwonerbijdrage vallende taken (zogenaamde B-taken), die een structureel karakter hebben.
3. Beter gebruik maken van data in het faciliteren van gemeenten en het wegnemen van veiligheidsrisico's.
4. Een aantrekkelijker werkgever worden voor artsen en verpleegkundigen in de sterk veranderde arbeidsmarkt o.a. door een herwaardering van functies.
5. Versterken van de bedrijfsvoering (inkoper en tijdelijke versterking P&O).
6. Beter gebruik maken van communicatie, zowel richting inwoners als gemeenten.
7. Extra aandacht voor Medische Milieukunde, gelet op o.a. de Omgevingswet en klimaatvraagstukken.
8. Eenmalige extra bijdrage voor de GGD om bovenstaande aandachtspunten te bekostigen.

1.1.2 Het kader benadrukt het belang van preventie en domein overstijgend werken.
COVID-19 maakt de structurele problemen in de (publieke) gezondheid en de rol van maatschappelijke oorzaken (bijv. laag inkomen, schulden, laaggeletterdheid, eenzaamheid) zichtbaar. Zij heeft het belang van preventie, en met name bij kwetsbare groepen, uitvergroot. Het Verwey-Jonker Instituut benoemt in haar advies "Versterking publieke gezondheid" van juni 2021 onder andere het belang van een integrale, langdurige, programmatische aanpak om te komen tot gezondheidswinst met aandacht voor gezondheidsachterstanden en leefstijl. Zij bepleit daarbij het versterken van de rol van de GGD in het kader van een goede infrastructuur publieke gezondheid. GGD GHOR Nederland heeft het nieuwe kabinet opgeroepen om structureel te investeren in herstel en versterking van publieke gezondheid met bijbehorende financiële middelen. Deze standpunten ondersteunen de doorontwikkeling van GGD NOG naar een robuuste organisatie.

1.1.3 COVID-19 vraagt het blijven inspelen op ontwikkelingen.
De aanpak van COVID-19 wordt in 2022 vervolgd. Het is nog onduidelijk hoe deze aanpak er vanaf 2023 uit zal zien. Het is mogelijk dat de bestrijding van infectieziekten landelijk geheel anders georganiseerd wordt. De integrale gezondheidsmonitor COVID-19 van GGD en andere partijen houdt de komende vijf jaar de fysieke en mentale gezondheidseffecten van COVID-19 bij. De kosten voor de uitvoering blijven gedekt door het ministerie van VWS.

1.1.4 Het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) en jeugdgezondheid (JGZ) ontwikkelen door.
Het RVP houdt in 2022 een HPV inhaalcampagne voor 18-26 jarigen, is straks niet meer alleen voor meisjes maar ook voor jongens en wordt vanaf 10 jaar gegeven. De nieuwe leeftijdsgroep 18-26 jarigen wordt in principe vast onderdeel van het RVP vanaf 2023.

Het basistakenpakket JGZ wordt landelijk in 2022 geactualiseerd. Vanaf 1 januari 2015 moet er in het basispakket van de GGD structureel een aanbod worden gedaan aan jongeren vanaf 14 jaar. De kosten van JGZ adolescenten werden jarenlang apart gesubsidieerd. Deze worden nu na pleidooi door o.a. gemeente Aalten vanaf 2023 opgenomen in de inwonerbijdrage. Hiermee wordt de uitvoering van JGZ adolescenten beter geborgd als integraal onderdeel van de JGZ als geheel en worden de kosten evenredig verdeeld over de deelnemende gemeenten. Tegelijkertijd is afgesproken dat de subregio's vanaf 2023 zelf de invulling van de JGZ adolescenten kunnen vormgeven. De (ambtelijke) gesprekken hierover zijn al begonnen. Dit doet recht aan de koersnotitie die stelt dat bij nieuwe (vormgeving van) producten een goede voorbereiding door GGD en ambtenaren nodig is alvorens er een bestuurlijk besluit wordt genomen.

1.2 Het financieel kader gaat uit van de vastgestelde indexeringssystematiek van 21 nov. 2019.
De GGD stelt de indexering voor de inwonerbijdrage voor 2023 op 2,63%. Dit is gebaseerd op de cijfers van het CPB in de septembercirculaire (loonvoet sector overheid en prijs overheid consumptie netto materiaal). Zij stelt de cijfers op basis van het CPB zo nodig bij als de programmabegroting 2023 wordt opgesteld.

Kanttekeningen
1.1 Leidt de takendiscussie nu geheel tot een structurele verhoging van de inwonerbijdrage?
De verhoging van de inwonerbijdrage is niet volledig toe te schrijven aan het inhoudelijk kader 'GGD Robuust'. Er dient namelijk rekening gehouden te worden met een sterk toegenomen loon- en prijsindex (2,3% respectievelijk 1,5%). Ook de toevoeging en uitbreiding van het RVP (verwerkt in de 1e begrotingswijziging 2022) zorgt voor een hogere inwonerbijdrage. Wij worden hiervoor door het Rijk in het gemeentefonds gecompenseerd. Tegelijkertijd is duidelijk dat GGD Robuust een duidelijke extra investering vraagt. De verwachting is dat de gevraagde extra investeringen op het gebied van bedrijfsvoering zich op termijn terugverdienen.

1.2 Hebben gemeenten inhoudelijk nog invloed bij de uitwerking van GGD Robuust?
Wij verwachten dat wij als gemeenten bij de uitwerking van de zeven aandachtspunten van GGD Robuust aan de voorkant worden betrokken bij de concrete invulling door de GGD, voor zover deze inhoudelijk en direct relevant voor gemeenten zijn. Daarbij geldt ook dat daar waar gewenst de dienstverlening van de GGD meer van nabij wordt gemonitord op inzet en resultaat. Dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

1.3 Wat mag er van de samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering verwacht worden?
De GGD verkent, mede op verzoek van het AB en in lijn met de uitkomsten van de takendiscussie, de mogelijkheden tot samenwerking met Het Service Centrum (HSC) en met de VNOG gericht op ondersteunende processen met aandacht voor kwaliteit en kostenbesparing. Het DB heeft de taak om deze ontwikkelingen nauwgezet te monitoren of de te verwachten resultaten bereikt worden.

Alternatieve beleidskeuzes

De raad heeft de mogelijkheid om een zienswijze op de uitgangspuntennota 2023 uit te brengen. Het uitbrengen van een zienswijze is niet verplicht.

Financiële consequenties

Verwachte kosten GGD Robuust
De uitwerking van de zeven aandachtspunten voortvloeiend uit de takendiscussie (GGD Robuust) zullen naar verwachting stijgen met € 565.000 per jaar. De GGD stelt voor deze voor de hele GGD regio vanaf 2023 als volgt te dekken:

Structureel
- € 340.000 verhoging inwonerbijdrage met 2,69 % in 2023;
- € 225.000 verhoging tarieven Plusproducten (deel voor rekening van derden)

Incidenteel
- Incidentele kosten uit de bestemmingsreserve frictiebijdrage JGZ Apeldoorn en het kleine positieve saldo in de jaarrekening wat zich de afgelopen jaren voordeed.
- Een eenmalige bijdrage van gemeenten van € 562.000 in 2023, € 363.000 in 2024 en € 242.000 in 2025.

Verwachte inwonerbijdrage 2023
De indexering van de inwonerbijdrage is in de uitgangspuntennota bepaald op 2,63%.
Het aantal inwoners per gemeente is bepalend voor de inwonerbijdrage per gemeente. Het betekent voor gemeente Aalten uitgaande van 27.100 inwoners per 31 augustus 2021 een inwonerbijdrage voor 2023 van € 17,38

Publieke gezondheidszorg:	€8,38/inwoner:	€ 227.163
Jeugdgezondheidszorg:	€9,00/inwoner:	€ 243.918
Totaal:		€ 471.081

De uitgangspuntennota gaat uit van de CPB indexcijfers van september 2021. Bij het opstellen van de concept-Programmabegroting 2023 in maart 2021 worden de CPB-cijfers van december 2021 gebruikt, die dan bekend zullen zijn.

De structurele kosten voor GGD Robuust en voor de JGZ adolescenten zijn hier nog niet in meegenomen. De GGD stelt in de uitgangspuntennota nota voor deze cijfers te verwerken in de 1e en 2e begrotingswijziging van de begroting 2023. Dit is gebruikelijk bij dergelijke beleidswijzigingen.

Verwachte extra verhoging inwonerbijdrage 2023
De kosten van GGD Robuust en voor de JGZ adolescenten worden voor gemeente Aalten geraamd op € 12.353,- respectievelijk € 15.482,-.

De kosten van de JGZ adolescenten zijn reeds gedekt in het gemeentefonds. Het gaat om gelden die aan de GGD werden verstrekt in de vorm van subsidie. Doordat de JGZ adolescenten onderdeel gaat uitmaken van de inwonerbijdrage, in plaats van de subsidiëring, ontstaat er voor gemeente Aalten een klein financieel voordeel per 2023.

Inwonerbijdrage GGD NOG 2023 gemeente Aalten						
Inwoners 30/09/21	Publieke gezondheid	Jeugd gezondheid	Totaal	GGD NOG Robuust	JGZ adolescenten	TOTAAL
27.100	227.163	243.918	471.081	12.353	15.482	530.867

Incidentele kosten volgens besluit van AB 18 november 2021
De incidentele kosten voor de uitvoering van de takendiscussie worden als volgt geraamd.

Incidentele bijdrage GGD Robuust						
Inwoners 31/12/20	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
27.120	0	20.419	13.189	8.792	0	42.400

De uitkomsten van de takendiscussie leiden nu tot een extra investering die noodzakelijk wordt geacht om de GGD robuust en daarmee toekomstbestendig te maken. De verwachting is dat deze investering zich op termijn terug gaat betalen.

Concreet leidt dit tot het volgende beeld:

Inwonerbijdrage GGD NOG 2023 gemeente Aalten:	€ 530.867,-	
Bijdrage GGD begroting gemeente 2023:	€ 468.075,-	
Aanpassing JGZ (reeds aanwezig in begroting)	€ 15.482,-	-
Verwachte bijraming begroting gemeente extra reguliere inwonerbijdrage (2023):	€ 47.310,-	
Extra incidentele bijdrage GGD Robuust 2023	€ 20.419,-	+
Totale verwachte bijraming begroting gemeente (2023):	€ 67.729,-	

Bij het opstellen van de gemeentebegroting 2023 zullen wij de verhoogde bijdrage aan de GGD verwerken en een voorstel doen voor de dekking van deze verhoogde bijdrage.

Participatie en Communicatie

Het bestuur van de GGD wordt geïnformeerd over het besluit van 22 februari 2022

Vervolgstappen inclusief tijdspad

- Het bestuur van de GGD wordt geïnformeerd over uw besluit van 22 februari 2022.
- Het AB GGD bespreekt de Uitgangspuntennota ondertussen op 17 februari 2022.
- Het DB GGD werkt de uitgangspunten en de reacties van gemeenten daarop uit in de concept Programmabegroting 2023.
- Het AB GGD bespreekt op 7 april 2022 de concept Programmabegroting 2023. Vervolgens kunnen gemeenteraden hierop zienswijzen inbrengen.
- Het AB GGD stelt op 7 juli 2022 de definitieve Programmabegroting 2023 vast.

Bijlagen

1. Uitgangspuntennota 2023 GGD NOG (Kaders voor begroting 2023)
2. Vergaderstukken “takendiscussie” van het besluitvormende AB van 18 november 2021
3. Conceptbrief aan de GGD NOG: reactie Uitgangspuntennota 2023

Aalten, 11 januari 2022

Burgemeester en wethouders van de gemeente Aalten,

drs. A.J.M. Gildhuis
secretaris/algemeen directeur

mr. A.B. Stapelkamp
burgemeester